

วารสารวิชาการ วิศวกรรมศาสตร์ ม.อบ.

UBU Engineering Journal

บทความวิจัย

การออกแบบหน้าตัดคานสะพานคอนกรีตอัดแรงที่เหมาะสมด้วยฮิลไคลมิงอัลกอริทึม

Optimum design of prestressed concrete plank girder using hill climbing algorithm

สัมฤทธิ์ ชมชื่น¹ อลงกรณ์ ละม่อม^{2*}¹ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150Samrit Chomchuen¹ Alongkorn Lamom^{2*}¹ Graduate student, Faculty of Engineering, Maha Sarakham University Kantarawichai Maha Sarakham 44150² Assistant Professor, Faculty of Engineering, Maha Sarakham University Kantarawichai Maha Sarakham 44150

* Corresponding author.

E-mail: alongkorn_lamom@hotmail.com; Telephone: 0837199995

วันที่รับบทความ 15 มิถุนายน 2563; วันที่แก้ไขบทความ ครั้งที่ 1 31 สิงหาคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ ครั้งที่ 2 30 ธันวาคม 2563;

วันที่ตอบรับบทความ 11 มกราคม 2564

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้นำเสนอการประยุกต์ใช้ฮิลไคลมิงอัลกอริทึมสำหรับออกแบบหน้าตัดคานสะพานคอนกรีตอัดแรงที่เหมาะสม เพื่อหาตัวแปรออกแบบตามมาตรฐานของวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย วสท. ด้วยวิธีกำลัง สำหรับรถบรรทุกทุกแบบ 2553 ปี 34-1009HSตาม 44 – 20 มาตรฐานAASHTO LRFD 1992 อัลกอริทึมถูกพัฒนาด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์วิซวลเบสิก ตัวอย่าง 3 และทดสอบกับตัวอย่างที่ใช้บ่อย 0.6 เป็นคานช่วงเดียวมีฐานรองรับแบบง่ายแตกต่างกันที่ช่วงความยาวของคาน มีฟังก์ชันเป้าหมายคือหาราคาต่ำสุด ตัวแปรออกแบบประกอบด้วย กำลังของคอนกรีต (f_c') จุดครากของเหล็กเสริม (f_y) กำลังดึงประลัยของลวดเกลียวอัดแรง (f_{pu}) ขนาด และปริมาณเหล็กเสริม ลวดเกลียวอัดแรง และขนาดของหน้าตัดคาน ผลการทดสอบทางสถิติแสดงให้เห็นว่าฮิลไคลมิงอัลกอริทึมออกแบบคานสะพานคอนกรีตอัดแรงแบบต้นได้ประหยัดกว่าวิธีคำนวณแบบดั้งเดิมร้อยละ 11.17

คำสำคัญ

การออกแบบที่เหมาะสม, ฮิลไคลมิงอัลกอริทึม, คอนกรีตอัดแรง, คานสะพานแบบต้น, ชิ้นส่วนสำเร็จรูป

Abstract

This research presents an application of a hill climbing algorithm for optimum design of prestressed concrete plank girders in order to determine the design parameters based on the Engineering Institute of Thailand standard, E.I.T. 1009-34, 2553 by strength design method for trucks HS20 - 44 according to AASHTO LRFD 1992 standards. The algorithm was developed using Microsoft Visual Basic 6.0 and it was tested with 3 frequently-used examples. The examples are single-span with the simply supported varied by length of girders. The objective function is to find the lowest price. The design variable consists of the strength of concrete (f_c') Yield strength of reinforcement steel (f_y) Ultimate strength of prestressing strand (f_{pu}) Sizes and quantities of reinforcing steel, Prestressing strand and the cross-sectional area of plank girder. The statistical analysis revealed that the design of prestressed concrete plank girders by the hill climbing algorithm gave 11.17 % cheaper than when applying traditional methods.

Keywords

optimum design; hill climbing algorithm; prestressed concrete; plank girder; precast component

1. คำนำ

การพัฒนาสะพานคอนกรีตอัดแรงได้เริ่มขึ้นในยุโรปภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 [1] ในปี ค.ศ. 1950 ในยุคนั้นการสร้างสะพานเหล็กเริ่มลดลง ขณะที่การสร้างสะพานคอนกรีตอัดแรงเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 78 และเป็นที่นิยมมากขึ้นในประเทศต่าง ๆ เนื่องจากสะพานชนิดนี้สามารถควบคุมการแตกร้าวและการโก่งตัว หรือแอ่นตัวได้ดี ก่อสร้างได้รวดเร็วในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ และโครงสร้างสวยงาม ในประเทศไทยมีการใช้สะพานคอนกรีตอัดแรงมากขึ้นเป็นลำดับ นับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยสะพานช่วงพาดน้อยกว่า 25 ± 5 เมตร มักใช้ระบบคานคอนกรีตอัดแรงชนิดดัดล่วงหน้า กระบวนการก่อสร้างคานสะพานคอนกรีตอัดแรงมีสองขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการผลิตชิ้นส่วนของคานด้วยระบบหล่อสำเร็จรูปแบบดัดล่วงหน้าอัดแรงก่อน (Precast / Prestressed concrete) โดยขนาดคานกว้างไม่เกิน 1.00 เมตร ส่วนความยาวตามแบบที่ระบุ หากแท่นหล่อมีความยาวมากก็จะผลิตได้รอบละหลายคาน ส่วนขั้นตอนที่สองเป็นการติดตั้งคานที่หน้างาน โดยใส่เหล็กเสริมธรรมดา (Ordinary reinforcement) สานติดกับเหล็กดัดที่โผล่จากหลังคาน แล้วเทคอนกรีตทับหน้าหล่อในที่ ให้เป็นเสมือนคานตัวเดียวกัน (Monolithic) เรียกหน้าตัดคานเชิงประกอบ (Composite section) การออกแบบคานสะพานคอนกรีตอัดแรงในขั้นตอนแรก เดิมผู้ออกแบบต้องอาศัยประสบการณ์ และความชำนาญ เช่น ประมาณค่าความลึกของคานแบบลองผิดลองถูก (Trial and Error) โดยประมาณจากอัตราส่วนของช่วงความยาวพาด $L/15$ ถึง $L/25$ [2] ซึ่งสามารถหาหน้าตัดที่รับแรงที่เกิดขึ้นได้ แต่ไม่ได้เน้นถึงความประหยัด แตกต่างจากการใช้เทคนิคทางปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถหาค่าการออกแบบที่เหมาะสมได้ดีกว่า

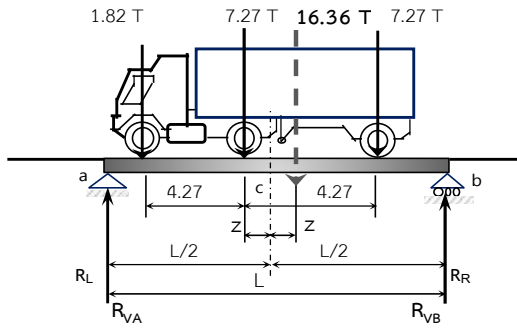
ปัจจุบันมีหลายงานวิจัยที่ศึกษาการนำปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) มาประยุกต์ใช้ในออกแบบโครงสร้าง เนื่องจากสามารถทำงานได้อัตโนมัติ มีความรวดเร็วและให้ประสิทธิภาพที่ดี เพราะอัลกอริทึม (Algorithm) เหล่านั้นสามารถช่วยค้นหาค่าตัวแปรต่าง ๆ ในการคำนวณออกแบบได้อย่างถูกต้องปลอดภัยตามข้อกำหนด และมีความประหยัดเหมาะสม อาทิ Akin และคณะ [3] ใช้อัลกอริทึมฮาร์โมนีเซอร์ซ (HS) เพิ่มประสิทธิภาพในการออกแบบโครงสร้างคอนกรีต

เสริมเหล็ก และ Aga และคณะ [4] ทดสอบใช้อัลกอริทึมโครงข่ายประสาทเทียม (ANN) ออกแบบโครงข้อแข็งของคอนกรีตเสริมเหล็ก ส่วน Tapown และคณะ [5] ได้นำเอาอัลกอริทึมอาณานิคมผึ้งประดิษฐ์ (ABC) มาใช้ออกแบบโครงข้อแข็งคอนกรีตเสริมเหล็ก และ Limkamontip และคณะ [6] ประยุกต์ใช้เจเนติกอัลกอริทึม (GA) ออกแบบหาค่าที่เหมาะสมของคานสะพานคอนกรีตอัดแรงหน้าตัดรูปตัวไอ (I-Section) และ Banleupuech และคณะ [7] ใช้วิธีกลุ่มอนุภาค (PSO) ออกแบบอย่างเหมาะสมสำหรับคานสะพานคอนกรีตอัดแรงรูปกล่องกลาง (Box Girder Bridge) และ Esfandiari และคณะ [8] ใช้อัลกอริทึมฝูงอนุภาคผสมวิธีการตัดสินใจแบบหลายเกณฑ์ (DMPSO) ออกแบบโครงข้อแข็งคอนกรีตเสริมเหล็กและท้ายสุด Tapown และคณะ [9] ใช้ฮิลคลimbingอัลกอริทึม HCA มาใช้ออกแบบเสาคอนกรีตเสริมเหล็กหน้าตัดสี่เหลี่ยมผืนผ้า แต่ยังไม่ได้นำมาใช้ในงานวิจัยออกแบบคานสะพานคอนกรีตอัดแรงแบบตัน

งานวิจัยนี้จึงพัฒนา และทดสอบฮิลคลimbingอัลกอริทึม (Hill climbing algorithm; HCA) มาใช้ออกแบบหน้าตัดคานสะพานคอนกรีตอัดแรงที่เหมาะสม โดยสร้างโปรแกรมออกแบบด้วยไมโครซอฟท์วิซวลเบสิก 6.0 เพื่อหาคำตอบที่เหมาะสมในการออกแบบ ที่มีขั้นตอนทำงานไม่ซับซ้อน และมีความง่ายในการพัฒนา ซึ่งได้นำมาเปรียบเทียบกับวิธีคำนวณแบบดั้งเดิม (Traditional Method; TM)

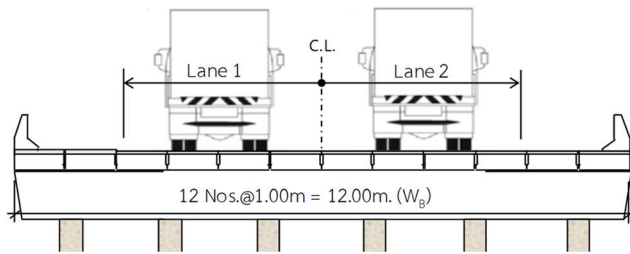
2. การออกแบบคานสะพานคอนกรีตอัดแรง

2.1 น้ำหนักบรรทุกจรของรถบรรทุกแบบ HS20-44 [10] ตำแหน่งของรถบรรทุกที่ถ่วงน้ำหนักลงบนคานสะพานทำให้เกิดโมเมนต์ดัดมากที่สุด และคำนวณหาระยะของแรงลัพธ์ตามทฤษฎีของ Varignon (กลศาสตร์วิศวกรรม) ระยะ Z เท่ากับ 1.07 1.07 และ 0.71 เมตร สำหรับช่วงพาด 8.0 10.0 และ 12.0 เมตร ตามลำดับ (ดังรูปที่ 1) ใช้แรงลัพธ์ 14.54 T สำหรับช่วงพาด 8.0 และ 10.0 เมตร

รูปที่ 1 ตำแหน่งของรถบรรทุกบนสะพานที่ให้ค่าโมเมนต์ดัดสูงสุด

2.1.1 การกระจายน้ำหนักบรรทุกของล้อ [10] (Wheel load distribution) ใช้สองช่องจราจร ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 สะพานแบบสองช่องจราจรที่ใช้วิเคราะห์

คำนวณค่าตัวประกอบพารามิเตอร์ ในการออกแบบคานสะพาน (สมการที่ 1 และ 2 ตามลำดับ)

$$C = \frac{K \cdot W_B}{L} < 5.0 \quad (1)$$

$$D = 0.305 \cdot (5.75 - 0.5 \cdot N_L) + 0.7 \cdot N_L \cdot (1 - 0.2 \cdot C)^2 \quad (2)$$

โดยที่ S มีค่าเท่ากับ 1.0 เมตร K เท่ากับ 0.7 สำหรับคานแบบตัน W_B คือ ความกว้างสะพานเท่ากับ 12.0 เมตร L คือ ความยาวของคาน และ N_L คือ จำนวนของช่องจราจร

คำนวณสัดส่วนของน้ำหนักล้อ (Wheel Load Fraction, WLF) บนคานหลักของแต่ละตัว ที่คูณกับค่าโมเมนต์ และแรงเฉือนในช่องจราจร (สมการที่ 3)

$$WLF = \frac{S}{D} \quad (3)$$

คำนวณตัวประกอบของน้ำหนักกระทก (Impacted load)

$$IM = \frac{15.24}{L + 38} \leq 0.30 \quad (4)$$

2.2 คำนวนการโก่งตัวของคานสะพานคอนกรีตอัดแรง [10] การลดแรงอัดเนื่องจากการคืบของคอนกรีต และการหดตัว การคลายแรงดึงในเส้นลวด การเสื่อมลดของแรงดังก่อรวมทั้ง การเปลี่ยนแปลงของค่าโมดูลัสยืดหยุ่นของคอนกรีตมีผลทำให้การโก่งตัวของคานเพิ่มมากขึ้น ค่าตัวคูณประกอบการโก่งหรือแอ่นตัว สำหรับหน้าตัดคานเป็นแบบคานปกติ และคานเชิงประกอบ (ตารางที่ 1 และ 2 ตามลำดับ)

ตารางที่ 1 ค่าตัวคูณประกอบการโก่งตัวในสภาวะขณะถ่ายแรง ตามมาตรฐาน AASHTO [10]

ขณะถ่ายแรง	คานปกติ	คานเชิงประกอบ
โก่งตัวลงเนื่องจากน้ำหนักตัวคาน	1.85	1.85
โก่งตัวขึ้นเนื่องจากอัดแรงขณะติดตั้ง	1.80	1.80

ตารางที่ 2 ค่าตัวคูณประกอบการโก่งตัว ในสภาวะใช้งานในระยะยาว ตามมาตรฐาน AASHTO [10]

ขณะใช้งานในระยะยาว	คานปกติ	คานเชิงประกอบ
โก่งตัวลงเนื่องจากน้ำหนักตัวคาน	2.70	2.40
โก่งตัวขึ้นเนื่องจากอัดแรง	2.45	2.20
โก่งตัวลงเนื่องจากน้ำหนักเทตบหน้า	-	2.30
โก่งตัวลงเนื่องจากน้ำหนักบรรทุกเพิ่ม	3.00	3.00

2.2.1 การควบคุมระยะโก่งหรือแอ่นตัวของคาน (Deflection limitation) สูงสุดไม่เกินกว่าข้อกำหนดของ AASHTO สำหรับการออกแบบคานสะพาน โดยพิจารณาของรถบรรทุกแบบ HS20-44 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ค่าพิกัดการโก่งตัวสูงสุดที่ยอมให้ตามมาตรฐาน [10]

ประเภทของชิ้นส่วน	การโก่งตัวที่พิจารณา	พิกัดการโก่งตัว	
		สะพานที่ไม่มีคนเดิน	สะพานที่มีคนเดิน
คานช่วงพาดเดียวหรือคานต่อเนื่อง	น้ำหนักบรรทุกจรวมกับแรงกระทก	L/800	L/1000

2.3 โมเมนต์ดัดประลัย ใช้น้ำหนักบรรทุกกลุ่ม 1 ตามมาตรฐานของ AASHTO [10] (สมการที่ 5)

$$M_u = 1.3 \cdot (M_D + 1.67 M_{L+IM}) \quad (5)$$

โดยที่ M_D คือ โมเมนต์เนื่องจากน้ำหนักบรรทุกตายตัว
 M_{L+IM} คือ รวมผลของโมเมนต์เนื่องจากน้ำหนักของ
 รถบรรทุกในช่องจราจร และแรงกระแทก

การตรวจสอบโมเมนต์ดัดระบุ และค่าโมเมนต์ดัดประลัย
 (สมการที่ 6)

$$M_u \leq \phi \cdot M_n \quad (6)$$

โดยที่ โมเมนต์ดัดระบุคำนวณได้ (สมการที่ 7)

$$\phi M_n = \phi \cdot A_{ps} \cdot f_{ps} \cdot d_p \cdot \left[1 - 0.59 \cdot \rho_p \cdot \frac{f_{ps}}{f_c'} \right] \quad (7)$$

2.4 แรงเฉือนประลัย (Ultimate shear strength) จาก
 น้ำหนักบรรทุกทุกเพิ่มค่า [10] (สมการที่ 8)

$$V_u = 1.3 \cdot (V_D + 1.67 V_{L+IM}) \quad (8)$$

โดยที่ V_D คือ แรงเฉือนเนื่องจากน้ำหนักบรรทุกตายตัว
 V_{L+IM} คือ รวมผลของแรงเฉือนเนื่องจากน้ำหนักของ
 รถบรรทุกในช่องจราจร และแรงกระแทก

2.4.1 กำลังต้านแรงเฉือนของคอนกรีต V_c ใช้ค่าน้อย
 กว่าระหว่าง V_{ci} และ V_{cw} (สมการที่ 9 และ 10ตามลำดับ)
 [11]

$$V_{ci} = 0.16 \sqrt{f_c'} \cdot b \cdot d_p + V_D + \frac{V_i \cdot M_{cr}}{M_{max}} \quad (9)$$

แต่ค่า V_{ci} ต้องใช้ค่าไม่น้อยกว่า $0.45 \sqrt{f_c'} \cdot b \cdot d_p$

$$V_{cw} = (0.93 \sqrt{f_c'} + 0.3 f_{pc}) \cdot b \cdot d_p - V_p \quad (10)$$

โดยที่ M_{cr} คือโมเมนต์ดัดแตกกร้าว M_{max} คือ ค่า
 โมเมนต์สูงสุด f_{pc} คือ หน่วยแรงอัดในคอนกรีต เนื่องจาก
 แรงอัดประสิทธิผล และน้ำหนักบรรทุกภายนอกจริง โดย
 คำนวณถึงจุดศูนย์ถ่วงของหน้าตัด V_p คือ แรงเฉือนเนื่องจาก
 แรงดึงประสิทธิผลของการเสริมลวดเกลียวอัดแรงที่หน้าตัดที่
 พิจารณา s คือ พิจารณาเหล็กปลอกในช่วง 1.0 เมตร และ
 $s_{max} = 4 \cdot b \leq 60cm$.

2.5 ข้อกำหนดของ วสท. 1009-34 [11] ตามมาตรฐาน
 สำหรับการออกแบบอาคารคอนกรีตอัดแรง ดังนี้

2.5.1 ผลรวมของแรงเสีอมลดของแรงอัดชนิดแบบดึงลวด
 ก่อน (Prestressed Loss) คำนวณจากนี้

$$\Delta f_s = ES + CR + SH + RE \quad (11)$$

โดยที่ Δf_s คือ ผลรวมการเสีอมลดของแรงอัดแบบดึง
 ลวดก่อน ES คือ แรงเสีอมลดเนื่องจากการหดตัวแบบอีลา
 สติก CR คือ แรงเสีอมลดเนื่องจากการคืบของคอนกรีต SH
 คือ แรงเสีอมลดเนื่องจากการหดตัวของคอนกรีต และ RE
 คือ แรงเสีอมลดเนื่องจากการคลายแรงดึงของลวดเหล็กอัดแรง

2.5.2 ลวดเกลียวอัดแรงสำหรับงานคอนกรีตอัดแรง ใช้
 ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (Thai industrial
 standard) มอก. 420-2540* (ใช้ฉบับล่าสุด) ลวดเกลียวชนิด
 7 เส้นโดยลวด 6 เส้นพันรอบเส้นที่ 7 ประเภทคลายแรงต่ำ
 (Low relaxation) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 คุณสมบัติของลวดเกลียวอัดแรงตามมาตรฐานมอก.420-
 2540

ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง (mm)	กำลังดึงประลัย (kg)	พื้นที่หน้าตัดประสิทธิผล (mm ²)
เกรด 1860 (270K)		
11.11	14070	74.2
12.7	18765	98.7

2.6 ค่าที่แปรเปลี่ยนตามกำลังของคอนกรีต β_1 โดย
 กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0.85 เมื่อกำลังอัดของคอนกรีตต่ำกว่า
 หรือเท่ากับ 300 ksc หากกำลังของคอนกรีตมีค่าสูงกวานั้นให้
 ลดค่า β_1 ลง 0.008 ทุก ๆ กำลังอัดคอนกรีตที่สูงขึ้น 10 ksc
 (สมการที่ 12)

$$\beta_1 = 0.85 - 0.008 \cdot \left(\frac{f_c' - 300}{10} \right) \geq 0.65 \text{ เมื่อ } f_c' > 300 \quad (12)$$

โดยที่ f_c' คือ กำลังอัดประลัยของคอนกรีตเมื่ออายุ 28
 วัน ของแท่งคอนกรีตทรงกระบอกมาตรฐาน

เพื่อให้คานเป็นแบบการเสริมลวดเกลียวอัดแรงน้อยกว่าสมดุ (Under reinforcement) ให้ใช้ค่าดัชนีการเสริม ω_p (สมการที่ 13)

$$\omega_p \leq 0.36 \cdot \beta_1 \quad (13)$$

ในกรณีที่เสริมเฉพาะลวดเกลียวอัดแรง (pre stressed steel) จะคำนวณหน่วยแรงดึงในลวดเกลียวอัดแรงที่สภาวะวิบัติ (สมการที่ 14)

$$f_{ps} = f_{pu} \left[1 - \frac{\gamma_p}{\beta_1} \left(\rho_p \cdot \frac{f_{pu}}{f_{c'}} \right) \right] \quad (14)$$

γ_p คือ ค่าตัวคูณที่คำนึงถึงระดับกำลังครากของลวดเกลียวอัดแรง มีค่า คือ 0.28 เมื่อ $\frac{f_{py}}{f_{pu}} \geq 0.90$

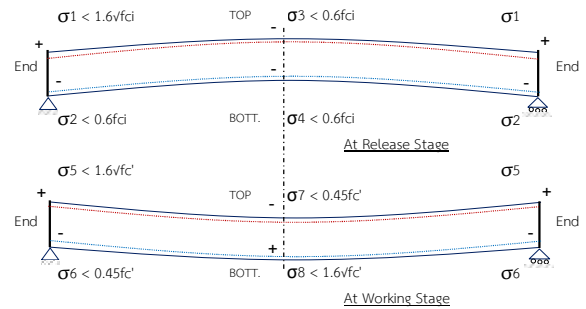
กำหนดให้ f_{py} คือ กำลังครากของลวดเกลียวอัดแรง f_{pu} คือ กำลังดึงประลัยของลวดเกลียวอัดแรง f_{ps} คือ หน่วยแรงดึงในลวดเกลียวอัดแรงที่สภาวะวิบัติ f_{se} คือ หน่วยแรงดึงประสิทธิผลของลวดเกลียวอัดแรง f_y คือ กำลังครากของเหล็กเสริมธรรมดา A_{ps} คือ เนื้อที่หน้าตัดของลวดเกลียวอัดแรง d_p คือ ระยะจากผิวที่เกิดหน่วยแรงอัดมากที่สุดถึงจุดศูนย์กลางของลวดเกลียวอัดแรง และ ρ_p คือ อัตราส่วนของลวดเกลียวอัดแรง $\frac{A_{ps}}{b \cdot d_p}$ หรือ $\frac{\omega_p \cdot f_{c'}}{f_{ps}}$

2.7 พิกัดหน่วยแรงในคอนกรีตภายใต้สถานะสิ้นสุดการใช้งาน (Stress Limitations) หน่วยแรงชั่วคราวในคอนกรีตทันทีที่ถ่ายแรงมาจากลวดเกลียวอัดแรงก่อน ซึ่งจะต้องไม่เกินกำหนด (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 หน่วยแรงปลอดภัยในคอนกรีตขณะถ่ายแรงตามมาตรฐาน ACI code และ วสท.[11]

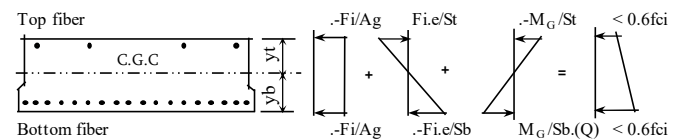
หน่วยแรงปลอดภัยในคอนกรีต	
1.1 หน่วยแรงอัดในองค์อาคาร	หน่วยแรง (ksc)
สำหรับหน่วยแรงอัดเริ่มแรก	0.80 $f_{c'}$
หน่วยแรงอัดเทียบกับเป็นรูปสามเหลี่ยม	0.60 f_{ci}
1.2 หน่วยแรงดึงในองค์อาคาร	
ไม่มีเหล็กเสริมธรรมด้ายึดเหนี่ยว	$0.80(f_{ci})^{0.5}$
ที่ปลายคานผิวบนขององค์อาคาร	$1.60(f_{ci})^{0.5}$

2.7.1 การคำนวณหน่วยแรงจากการส่งถ่ายแรงของลวดเกลียวอัดแรงสู่หน้าตัดคานคอนกรีต [12] ด้วยตำแหน่งของลวดเหล็กอัดแรงที่เยื้องศูนย์ ทำให้คานมีพฤติกรรมยกตัวขึ้นในสภาวะขณะถ่ายแรง และในสภาวะขณะใช้งานคานมีพฤติกรรมโก่งตัวลง ตามข้อกำหนดของการออกแบบที่เสริมเหล็กต่ำกว่าสมดุ (Under reinforcement) โดยกำหนดให้เครื่องหมายบวก (+) และลบ (-) แทนหน่วยแรงดึง และแรงอัดตามลำดับ (รูปที่ 3)

รูปที่ 3 หน่วยแรงในคอนกรีตของหน้าตัดคานที่ใช้วิเคราะห์

2.7.2 การคำนวณหน่วยแรงในคอนกรีตที่สภาวะถ่ายแรงเข้าสู่องค์อาคาร (รูปที่ 4)

รูปที่ 4 หน่วยแรงในหน้าตัดคาน สภาวะขณะถ่ายแรง

หน่วยแรงที่ปลายคานผิวบน

$$\sigma_1 = \left[\frac{-Fi}{AG} \right] + \left[\frac{Fi \cdot e}{S_t} \right] \leq 1.6 \sqrt{f_{ci}} \quad (15)$$

หน่วยแรงที่ปลายคานผิวล่าง

$$\sigma_2 = \left[\frac{-Fi}{AG} \right] - \left[\frac{Fi \cdot e}{S_b} \right] \leq 0.6 \cdot f_{ci} \quad (16)$$

หน่วยแรงที่กึ่งกลางคานผิวบน

$$\sigma_3 = \left[\frac{-Fi}{AG} \right] + \left[\frac{Fi \cdot e}{S_t} \right] - \left[\frac{MG}{S_t} \right] \leq 0.6 \cdot f_{ci} \quad (17)$$

หน่วยแรงที่กึ่งกลางคานผิวล่าง

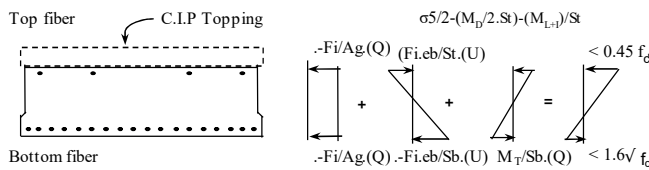
$$\sigma_4 = \left[\frac{-Fi}{AG} - \frac{Fi \cdot e}{S_b} \right] + \left[\frac{MG}{S_b} \cdot Q \right] \leq 0.6 \cdot f_{ci} \quad (18)$$

2.7.3 หน่วยแรงในคอนกรีตที่เกิดขึ้นจากน้ำหนักบรรทุกที่ใช้ งาน (หลังการเสื่อมลดทั้งหมดของแรงดึงในลวดเกลียวอัดแรง) จะต้องไม่เกินค่าที่กำหนด (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 หน่วยแรงปลอดภัยในคอนกรีตขณะใช้งาน ตามมาตรฐาน ACI code และ วสท.[11]

หน่วยแรงปลอดภัยในคอนกรีต	หน่วยแรง (ksc)
กำหนดให้คอนกรีตมีอายุครบ 28 วัน	
หน่วยแรงที่เกิดขึ้นเนื่องจากแรงอัด	$0.45 f_c'$
หน่วยแรงดึงในบริเวณที่เคยถูกอัดแรงมาก่อน	$1.60(f_c')^{0.5}$

2.7.4 การคำนวณหน่วยแรงในคอนกรีตที่สภาวะการใช้งาน (รูปที่ 5) [12]

รูปที่ 5 หน่วยแรงในหน้าตัดคาน สภาวะขณะใช้งาน

หน่วยแรงที่ปลายคานผิวบน

$$\sigma_5 = \left[\frac{-F_i}{A_G} \cdot Q \right] + \left[\frac{F_i \cdot e}{S_t} \cdot U \right] \leq 1.6 \sqrt{f_c'} \quad (19)$$

หน่วยแรงที่ปลายคานผิวล่าง

$$\sigma_6 = \left[\frac{-F_i}{A_G} \cdot Q \right] + \left[\frac{F_i \cdot e}{S_b} \cdot U \right] \leq 0.45 \cdot f_c' \quad (20)$$

หน่วยแรงที่กึ่งกลางคานผิวบน

$$\sigma_7 = \frac{\sigma_5}{2} - \left[\frac{M_D}{2 \cdot S_t} \right] - \left[\frac{M_L + IM}{S_t} \right] \leq 0.45 \cdot f_c' \quad (21)$$

หน่วยแรงที่กึ่งกลางคานผิวล่าง

$$\sigma_8 = \left[\frac{-F_i}{A_G} - \frac{F_i \cdot e}{S_b} \right] + \left[\frac{M_T}{S_b} \cdot Q \right] \leq 1.6 \sqrt{f_c'} \quad (22)$$

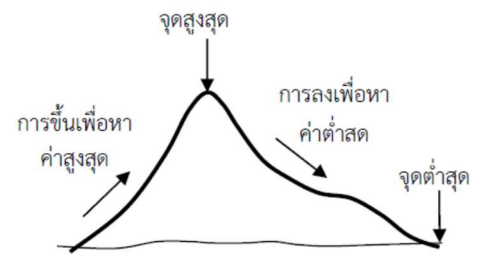
โดยที่ F_i คือ หน่วยแรงอัดที่ถ่ายเข้าสู่คานแรกเริ่ม F_e คือ หน่วยแรงอัดประสิทธิภาพขณะใช้งาน f_{ci} คือ กำลังอัดของคอนกรีตในขณะถ่ายแรง A_G คือ เนื้อที่ทั้งหมดของหน้าตัดคาน M_G คือ โมเมนต์เนื่องจากน้ำหนักของคาน M_T คือ

ผลการรวมโมเมนต์ทั้งหมด I_G คือ โมเมนต์ความเฉื่อยของคาน e คือ ระยะเยื้องศูนย์กลางจากจุดศูนย์กลางของหน้าตัดคอนกรีตถึงกลุ่มของลวดเกลียวอัดแรง S_t คือ โมดูลัสของหน้าตัดคานจากจุดศูนย์กลางคานถึงผิวบนของคาน S_b คือ โมดูลัสของหน้าตัดคานจากจุดศูนย์กลางคานถึงผิวล่างของคาน Q คือ ตัวคูณลดกำลังของหน่วยแรง $\frac{F_e}{F_i}$ และ U คือ ตัวคูณลดกำลังของโมดูลัสหน้าตัดคาน $\frac{S_t}{S_b}$

3. อัลกอริทึมฮิลล์คลimbing

ในปี ค.ศ.1984 อัลกอริทึมฮิลล์คลimbing (Hill Climbing Algorithm, HCA) Pearl [13] ได้นำเสนอครั้งแรกเป็นการค้นหาคำตอบที่เหมือนป็นเขา โดยนักปีนเขาจะเดินทางไปสู่อยอดเขาได้จะต้องมองหาตำแหน่งยอดเขา แล้วไปให้ถึงจุดนั้นโดยหาเส้นทางที่สั้นที่สุด เพื่อใช้เวลาให้น้อยลง

โดยอัลกอริทึมนี้เป็นวิธีการหาสถานะเป้าหมายหรือสถานะคำตอบที่ดีที่สุด ที่หาคำตอบเชิงฮิวริสติก (Heuristic Search) ซึ่งกำลังนิยมใช้ในการแก้ปัญหาในด้านความเหมาะสมหลาย ๆ ปัญหา เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการหาคำตอบที่เหมาะสมสำหรับค่าสูงสุดหรือต่ำสุดหาคำตอบเชิงกราฟ (Graph Search Algorithm) [8] คล้ายการไต่ขึ้นเขา และลงจากเขาในแนวตั้งตลอด ในการมุ่งสู่เป้าหมาย (รูปที่ 6) ซึ่งขึ้นอยู่กับสมการเป้าหมาย และการสุ่มค่าที่อยู่ในช่วงที่กำหนด โดยลักษณะการทำงาน ดังนี้

รูปที่ 6 การปีนเขาข้อมูลของวิธีแบบจำลองการปีนเขา

1. การสร้างสถานะเริ่มต้น เป็นการสร้างสถานะคำตอบแรกขึ้นด้วยการสุ่มตัวแปรออกแบบของปัญหาที่กำหนดไว้ เพื่อเข้าสู่กระบวนการหาคำตอบที่เหมาะสม

2. การสร้างสถานะใหม่ เป็นการสร้างคำตอบใหม่ด้วยการปรับเปลี่ยนจากคำตอบเดิมเล็กน้อย ซึ่งปัญหานี้ คือ การปรับเปลี่ยนคุณสมบัติของ กำลังคอนกรีต จุดครากของเหล็กเสริม ความลึกคาน ขนาด และปริมาณลวดเกลียวอัดแรง โดยสุมขึ้นหนึ่งชั้นหรือสุมลดหนึ่งชั้น ในบางตำแหน่ง (รูปที่ 7) ซึ่งคำตอบใหม่ที่ได้สามารถเป็นไปได้ทั้งคำตอบที่ดีขึ้นหรือแย่ลงกว่าคำตอบเดิม

3. ตรวจสอบสถานะ หลังจากการสร้างสถานะเพื่อตรวจสอบ และแสดงสถานะของคำตอบที่สร้างขึ้น

4. สถานะเป้าหมาย เป็นสถานะที่ถูกกำหนดขึ้นตามที่ต้องการหรือสถานะสุดท้ายที่คำตอบเป็นไปตามสมการเป้าหมาย หรือเข้าสู่เงื่อนไขการหยุด

	fc'	fy	H	Strand	QTY.		fc'	fy	H	Strand	QTY.
-1	400	3000	30	11.1	10	→	450	3000	25	11.1	8
0	450	3000	35	11.1	12		500	3000	30	12.7	10
+1	500	4000	40	12.7	14		550	4000	35	12.7	12

ก) คำตอบเดิม

ข) คำตอบใหม่

รูปที่ 7 ลักษณะการปรับคำตอบของวิธีแบบจำลองการป็นเขา

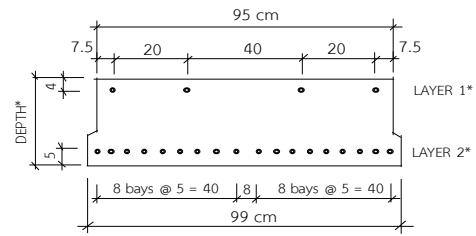
4. วิธีการดำเนินงานวิจัย

4.1 ขอบเขตการทำงาน

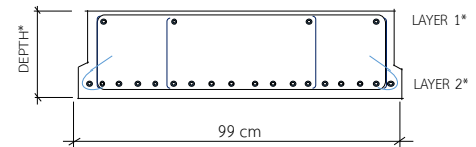
โปรแกรมที่ใช้สำหรับงานวิจัยนี้ได้ถูกพัฒนาด้วย ไมโครซอฟท์วิซวลเบสิก 6.0 และทดสอบบนวินโดว 7 ในเครื่องที่ใช้ CPU i7 (ตารางที่ 7) ขอบเขตการทำงานของโปรแกรม กำหนดความลึกสูงสุด (h_{max}) 180 cm และปรับลด ค่าครวละ 2 cm จนถึงความลึกต่ำสุด (h_{min}) 20 cm ตำแหน่งของลวดเกลียวอัดแรง และการเสริมเหล็กในหน้าตัดคาน (รูปที่ 8 และ 9 ตามลำดับ) และทุกตัวอย่างทดสอบ

ตารางที่ 7 ขอบเขตการใช้งานของโปรแกรม

ตัวแปรออกแบบ	ต่ำสุด	สูงสุด	หน่วย
กำลังอัดคอนกรีต	450	550	ksc
ขนาดลวดเกลียวอัดแรง	11.1	12.7	mm
จำนวนลวดเกลียวอัดแรง	2	30	Nos
ความลึกของคาน (h)	20	180	cm
ขนาดเหล็กกล้า SD30	12	16	mm

รูปที่ 8 ตำแหน่งของลวดเกลียวอัดแรงที่ใช้วิเคราะห์

รูปที่ 9 ลักษณะการเสริมเหล็กในหน้าตัดคาน

งานวิจัยนี้กำหนดใช้ราคาวัสดุคอนกรีตผสมเสร็จ ราคาเหล็กเสริมของพาณิชย์จังหวัดมหาสารคามประจำเดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2560 ใช้ค่าแรงงานจากบัญชีค่าแรง และค่าดำเนินการสำหรับถอดแบบคำนวณราคากลางงานก่อสร้าง ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2559 [14] (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ราคาวัสดุและค่าแรงงาน (ไม่รวมงานไม้แบบและคอนกรีตเททับหน้า)

คอนกรีตผสมเสร็จ (ทรงกระบอก)			
กำลังอัด fc' (ksc.)	ราคาวัสดุ	ค่าแรงงาน	หน่วย
450	2,350.00	330.00	Baht /m ³
500	2,470.00	330.00	Baht /m ³
550	2,620.00	330.00	Baht /m ³
ราคาเหล็กเสริมและค่าแรง			
เหล็กปลอก SD30	23.00	2.00	Baht /kg
ลวดเกลียวอัดแรง 1860	32.00	8.00	Baht /kg

4.2 สมการเป้าหมาย

การออกแบบคานสะพานคอนกรีตอัดแรง ที่มีรูปหน้าตัดที่เหมาะสม และราคาต่ำสุด โดยงานวิจัยนี้ได้กำหนดสมการที่เป็นสมการเป้าหมายรวมราคาวัสดุ และค่าแรงงาน (สมการที่ 4.1)

$$F = \text{Min} \Sigma \cdot (V_C \cdot C_C + W_T \cdot C_T + W_S \cdot C_S) \quad (4.1)$$

กำหนดให้

F คือ ราคารวมของคานสะพานคอนกรีตอัดแรง

V_C คือ ปริมาตรของคอนกรีต

C_C คือ ราคาของคอนกรีต

W_T คือ น้ำหนักรวมของลวดเกลียวอัดแรง

C_T คือ ราคาของลวดเกลียวอัดแรง

W_S คือ น้ำหนักรวมของเหล็กเสริมธรรมดา

C_S คือ ราคาของเหล็กเสริมธรรมดา

4.3 ขั้นตอนการทำงานของอัลกอริทึม

ขั้นตอนการทำงานของอัลกอริทึม (รูปที่ 10) ทำงานโดยโปรแกรมจะใช้ค่าพารามิเตอร์ที่กำหนดให้ แล้วนำค่ามาประมวลผลหาค่าตัวแปรที่ต้องการในงานออกแบบ ดังนี้

1. เลือกช่วงความยาวตามตัวอย่างทดสอบสามตัวอย่างทดสอบ

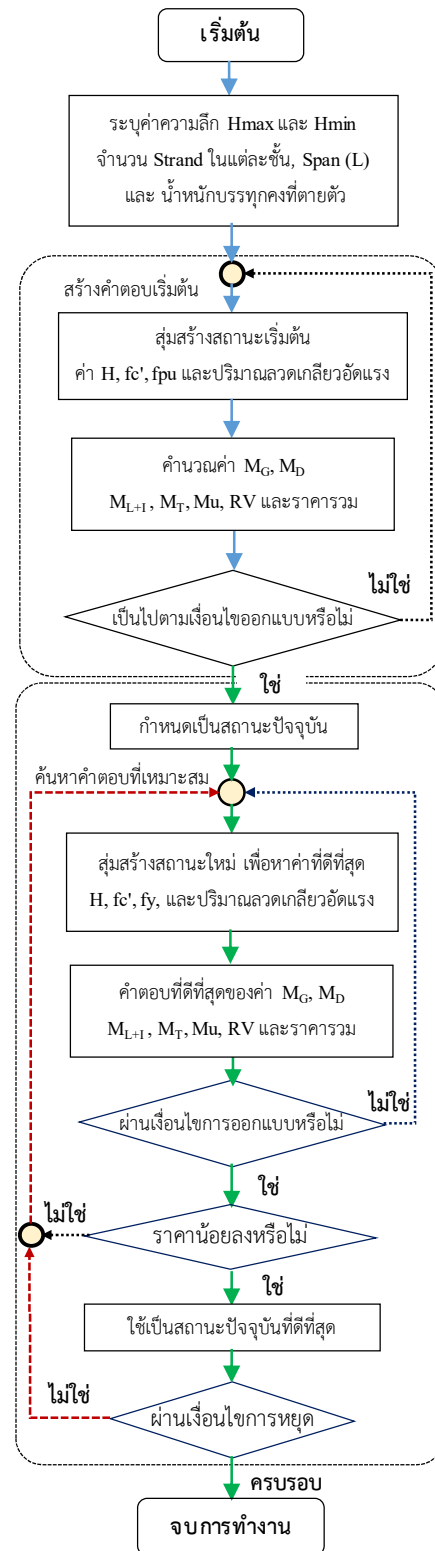
2. กำหนดน้ำหนักบรรทุกทุกคงที่ตายตัวที่กระทำต่อคาน ไม่นำน้ำหนักคานในเบื้องต้น

3. สร้างคำตอบเริ่มต้น กำหนดความลึกมากที่สุด และน้อยสุดของคาน จำนวนลวดเหล็กอัดแรง กำลังคอนกรีต โดยขั้นตอนนี้จะทำการสุ่มตัวแปรออกแบบทั้งหมด จากนั้นตรวจสอบกับเงื่อนไขตามข้อกำหนด และจะนำผลการออกแบบนี้กำหนดเป็นคำตอบของสถานะปัจจุบัน

4. การสุ่มสร้างสถานะใหม่ เป็นขั้นตอนการสุ่มปรับจากคำตอบเดิมเล็กน้อย เพื่อให้ได้สถานะคำตอบใหม่ที่ดีกว่า ซึ่งจะรวมถึงการปรับคุณสมบัติของหน้าตัดคาน จำนวนลวดเกลียวอัดแรง กำลังคอนกรีต เหล็กเสริม โดยสุ่มขึ้นหนึ่งขั้น และสุ่มลดลงหนึ่งขั้น ผ่านขั้นตอนคำนวณทั้งหมดตามที่กำหนดไว้ และได้ราคา แล้วจึงตรวจสอบกับเงื่อนไขออกแบบ

5. ตรวจสอบราคาประหยัดกว่าขั้นตอนที่ผ่านมา และผลรวมคำตอบใหม่น้อยลงกว่าคำตอบเดิม หรือไม่ โดยเทียบกับสมการที่ (4.1) มาใช้ในการพิจารณาผลของคำตอบ คำตอบใหม่จะแทนคำตอบเดิม แล้วสถานะคำตอบใหม่นี้จะถูกกำหนดเป็นสถานะปัจจุบัน

6. เงื่อนไขการหยุดทำงานของโปรแกรมจะประกอบด้วยสองเงื่อนไข คือคำตอบที่เหมาะสม และจำนวนรอบการทำงานตามที่กำหนด

รูปที่ 10 ลำดับขั้นตอนการทำงานของโปรแกรม HCA

5. ตัวอย่าง และผลการทดสอบ

งานวิจัยนี้ทดสอบกับสามตัวอย่าง โดยออกแบบคานตัวในเท่านั้น (ตารางที่ 9) ซึ่งสะพานกว้าง 12.0 เมตร ใช้สองช่อง

จราจรรับน้ำหนักบรรทุกทุกชนิด HS20-44 สำหรับอัลกอริทึม HCA กำหนดรอบทำงานสูงสุด 1,800 รอบ โดยใช้กำลังอัดของคอนกรีต ความลึกของคาน ขนาด และจำนวนลวดเกลียวอัดแรง จัดให้มีตำแหน่งตามที่กำหนดในแต่ละชั้น และขนาดเหล็กดัด ในการค้นหาคำตอบที่เหมาะสม ของการออกแบบด้วยอัลกอริทึม HCA จะใช้การนับจำนวนรอบแทนการจับเวลา เนื่องจากไม่ขึ้นกับประสิทธิภาพของคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมอื่นที่อาจทำงานอยู่เบื้องหลังระบบปฏิบัติการ ซึ่งทั้งสองวิธี TM และ HCA ยังใช้ข้อกำหนด และเงื่อนไขในการออกแบบเหมือนกัน เพื่อให้สามารถรับน้ำหนักได้ปลอดภัย และมีราคาค่าก่อสร้างรวมที่ประหยัดที่สุด

ตารางที่ 9 ตัวอย่างที่ทำการทดสอบ

ตัวอย่างทดสอบ	น้ำหนักบรรทุกคงที่ตายตัว W_{im} (kg/m)	ความยาวช่วงพาด L (m)
1	900	8.0
2	900	10.0
3	900	12.0

5.1 ตัวอย่างทดสอบที่ 1

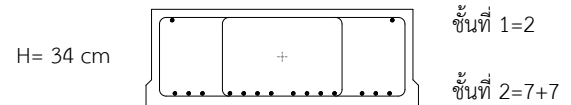
ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลผลการออกแบบที่เหมาะสม โดย TM และ HCA ได้ออกแบบหน้าตัดคานสะพานคอนกรีตอัดแรงที่เหมาะสม โดยจากผลการเปรียบเทียบราคา TM มีความสิ้นเปลืองกว่า HCA ซึ่งมีราคา รวม 1,930.32 1,714.69 บาทต่อเมตร ตามลำดับ และราคาความต่างร้อยละ 11.17

ตารางที่ 10 ผลการออกแบบที่เหมาะสมที่สุดของ TM และ HCA ตัวอย่างทดสอบที่ 1

วิธีที่ใช้คำนวณ	TM	HCA
f_c' (ksc)	500	500
f_y (ksc)	3,000	3,000
f_{pu} (ksc)	18,600	18,600
ขนาดความลึก H (cm)	34	32
โมเมนต์ดัดประลัย M_u (kg-m)	43,070	42,760
กำลังต้านทานโมเมนต์ดัด M_n (kg-m)	59,900	53,520
แรงเฉือนประลัย V_u (kg)	23,920	23,680
กำลังต้านทานแรงเฉือน V_n (kg)	37,420	35,640
ตรวจสอบการโก่งหรือแอ่นตัว ($\delta \leq 10$ mm) ขณะใช้งาน เนื่องจาก		
น้ำหนักจรของรถบรรทุก ($L/800$)	-0.20	-9.20
น้ำหนักบรรทุกคงที่ในระยะยาว	+6.60	+6.60
จำนวนลวดเกลียวอัดแรงชั้นที่ 1	2- $\phi 12.7$	2- $\phi 12.7$

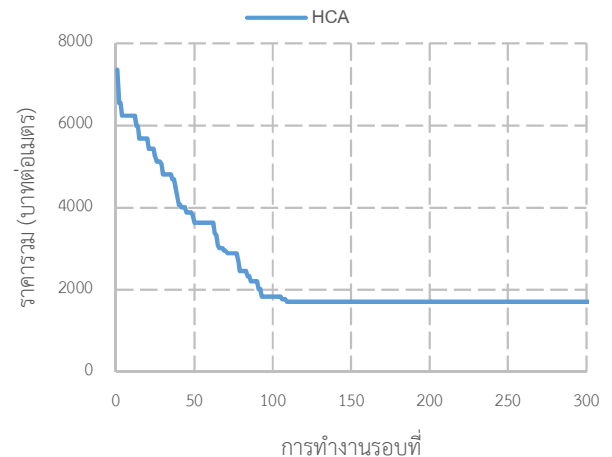
จำนวนลวดเกลียวอัดแรงชั้นที่ 2	14- $\phi 12.7$	12- $\phi 12.7$
เหล็กดัดตั้ง 2 ขา ที่ปลายคาน	2 DB16	1 DB16
เหล็กดัดตั้ง 4 ขา ตลอดแนวคาน	2 DB12@ 40	2 DB12@ 40
ราคารวม (บาทต่อเมตร)	1,930.32	1,714.69
ร้อยละความต่างของราคา	11.17	

รายละเอียดของการเสริมเหล็กในหน้าตัดคานของวิธี TM ของตัวอย่างทดสอบที่ 1 (รูปที่ 11)

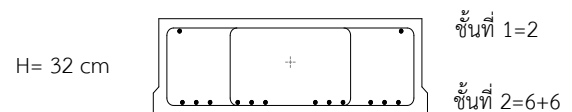
รูปที่ 11 การเสริมเหล็กในคานของ TM ของตัวอย่างทดสอบที่ 1

ผลการเข้าสู่ค่าตอบที่เหมาะสมของตัวอย่างทดสอบที่ 1 (รูปที่ 12) โดยพบว่า สมการเป้าหมายมีราคารวม 1714.69 บาทต่อเมตร และมีรอบคำตอบที่ 109 รอบ โดย HCA ได้ค้นหาเป้าหมายเป็นรอบการทำงาน ลักษณะเส้นกราฟได้บ่งชี้ถึงเส้นทางการค้นหาผลลัพธ์ที่เหมาะสมในการออกแบบหน้าตัดคานสะพานคอนกรีตอัดแรงที่เหมาะสม

รูปที่ 12 การเข้าสู่ค่าตอบที่เหมาะสม HCA ของตัวอย่างทดสอบที่ 1

รายละเอียดของการเสริมเหล็กในหน้าตัดคานของ HCA ของตัวอย่างทดสอบที่ 1 (รูปที่ 13)

รูปที่ 13 การเสริมเหล็กในคานของ HCA ของตัวอย่างทดสอบที่ 1

ผลการออกแบบที่เหมาะสมที่สุดของทั้งสองวิธี (ตารางที่ 10) พบว่า HCA ประหยัดกว่า TM เพราะเผื่อน้อยกว่า ดังนั้นความต่างเพื่อสุทธิของโมเมนต์ดัดร้อยละ 10.10 และ 18.10 ตามลำดับ สำหรับความต่างเพื่อสุทธิของแรงเฉือนร้อยละ 18.56 และ 21.07 ตามลำดับเช่นกัน

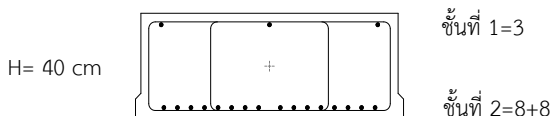
5.2 ตัวอย่างทดสอบที่ 2

ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลผลการออกแบบที่เหมาะสม โดย TM และ HCA ได้ออกแบบหน้าตัดคานสะพานคอนกรีตอัดแรงที่เหมาะสม โดยจากผลการเปรียบเทียบราคา TM มีความสิ้นเปลืองกว่า HCA ซึ่งมีราคารวม 2,373.34 2,019.14 บาทต่อเมตร ตามลำดับ และราคาความต่างร้อยละ 14.92

ตารางที่ 11 ผลการออกแบบที่เหมาะสมที่สุดของ TM และ HCA
ตัวอย่างทดสอบที่ 2

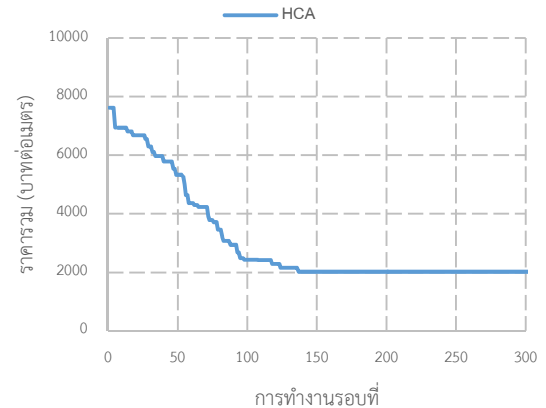
วิธีที่ใช้คำนวณ	TM	HCA
f'_c (ksc)	550	550
f_y (ksc)	3,000	3,000
f_{pu} (ksc)	18,600	18,600
ขนาดความลึก H (cm)	40	38
โมเมนต์ดัดประลัย M_u (kg-m)	65,750	65,340
กำลังต้านทานโมเมนต์ดัด M_n (kg-m)	83,750	78,250
แรงเฉือนประลัย V_u (kg)	26,120	25,820
กำลังต้านทานแรงเฉือน V_n (kg)	45,200	44,150
ตรวจสอบการโก่งหรือแอ่นตัว ($\delta \leq -12.5$ mm) ขณะใช้งาน เนื่องจาก		
น้ำหนักจรของรถบรรทุก (L/800)	-0.01	-9.20
น้ำหนักบรรทุกคงที่ในระยะยาว	+1.04	+4.10
จำนวนลวดเกลียวอัดแรงชั้นที่ 1	3- $\phi 12.7$	2- $\phi 12.7$
จำนวนลวดเกลียวอัดแรงชั้นที่ 2	16- $\phi 12.7$	14- $\phi 12.7$
เหล็กดัดตั้ง 2 ขา ที่ปลายคาน	3 DB16	2 DB16
เหล็กดัดตั้ง 4 ขา ตลอดแนวคาน	2 DB12@ 40	2 DB12@ 40
ราคารวม (บาทต่อเมตร)	2,373.34	2,019.14
ร้อยละความต่างของราคา	14.92	

รายละเอียดของการเสริมเหล็กในหน้าตัดคานของ TM ของตัวอย่างทดสอบที่ 2 (รูปที่ 14)

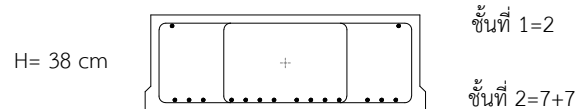
รูปที่ 14 การเสริมเหล็กในคานของ TM ของตัวอย่างทดสอบที่ 2

ผลการรู้เข้าสู่ค่าตอบที่เหมาะสมของตัวอย่างทดสอบที่ 2 (รูปที่ 15) โดยพบว่า สมการเป้าหมายมีราคารวมเท่ากับ 2,019.14 บาทต่อเมตร และมีรอบค่าตอบที่ 137 รอบ โดย HCA ได้ค้นหาเป้าหมายเป็นรอบการทำงาน ลักษณะเส้นกราฟได้บ่งชี้ถึงเส้นทางการค้นหาผลลัพธ์ที่เหมาะสม ในการออกแบบหน้าตัดคานสะพานคอนกรีตอัดแรงที่เหมาะสม

รูปที่ 15 การรู้เข้าสู่ค่าตอบที่เหมาะสม HCA ของตัวอย่างทดสอบที่ 2

รายละเอียดของการเสริมเหล็กในหน้าตัดคานของ HCA ของตัวอย่างทดสอบที่ 2 (รูปที่ 16)

รูปที่ 16 การเสริมเหล็กในคานของ HCA ของตัวอย่างทดสอบที่ 2

ผลการออกแบบที่เหมาะสมที่สุดของทั้งสองวิธี (ตารางที่ 11) พบว่า HCA ประหยัดกว่า TM เพราะเผื่อน้อยกว่า ดังนั้นความต่างเพื่อสุทธิของโมเมนต์ดัดร้อยละ 6.49 และ 11.49 ตามลำดับ สำหรับความต่างเพื่อสุทธิของแรงเฉือนร้อยละ 26.51 และ 27.21 ตามลำดับเช่นกัน

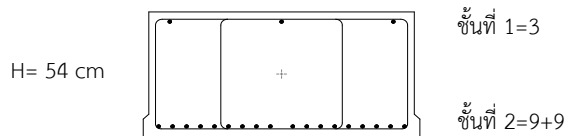
5.3 ตัวอย่างทดสอบที่ 3

ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลผลการออกแบบที่เหมาะสม โดยพบว่า TM และ HCA ได้ออกแบบหน้าตัดคานสะพานคอนกรีตอัดแรงที่เหมาะสม โดยจากผลการเปรียบเทียบราคา TM มีความสิ้นเปลืองกว่า HCA ซึ่งมีราคารวม 2,910.63 2,474.17 บาทต่อเมตร ตามลำดับ และราคาความต่างร้อยละ 15.0

ตารางที่ 12 ผลการออกแบบที่เหมาะสมที่สุดของ TM และ HCA
ตัวอย่างทดสอบที่ 3

วิธีที่ใช้คำนวณ	TM	HCA
f'_c (ksc)	550	550
f_y (ksc)	3,000	3,000
f_{pu} (ksc)	18,600	18,600
ขนาดความลึก H (cm)	54	52
โมเมนต์ดัดประลัย M_u (kg-m)	98,420	97,900
กำลังต้านทานโมเมนต์ดัด M_n (kg-m)	137,510	110,210
แรงเฉือนประลัย V_u (kg)	31,330	30,980
กำลังต้านทานแรงเฉือน V_n (kg)	64,000	63,450
ตรวจสอบการโก่งหรือแอ่นตัว ($\delta \leq 15$ mm) ขณะใช้งาน เนื่องจาก		
น้ำหนักจรของรถบรรทุก (L/800)	-0.05	-6.50
น้ำหนักบรรทุกคงที่ในระยะยาว	+1.58	+9.30
จำนวนลวดเกลียวอัดแรงชั้นที่ 1	3- ϕ 12.7	2 ϕ 12.7
จำนวนลวดเกลียวอัดแรงชั้นที่ 2	18- ϕ 12.7	14- ϕ 12.7
เหล็กดัดตั้ง 2 ขา ที่ปลายคาน	3 DB16	2 DB16
เหล็กดัดตั้ง 4 ขา ตลอดแนวคาน	2 DB12@ 40	2 DB12@ 40
ราคารวม (บาทต่อเมตร)	2,910.63	2,474.17
ร้อยละความต่างของราคา	15.0	

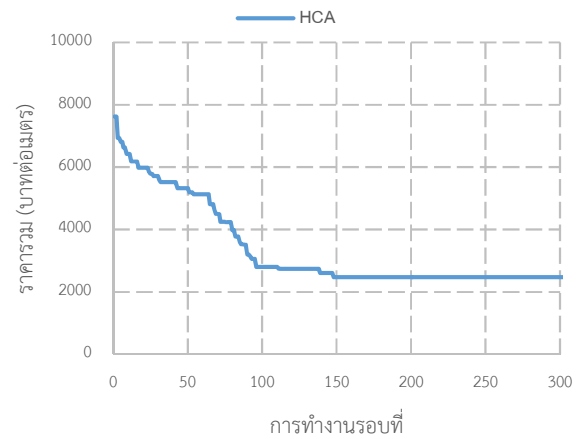
รายละเอียดของการเสริมเหล็กในหน้าตัดคานของ TM ของตัวอย่างทดสอบที่ 3 (รูปที่ 17)

รูปที่ 17 การเสริมเหล็กในคานของ TM ของตัวอย่างทดสอบที่ 3

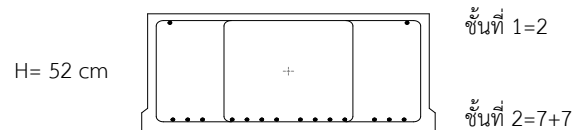
ผลการเข้าสู่ค่าตอบที่เหมาะสมของตัวอย่างทดสอบที่ 3 (รูปที่ 18) โดยพบว่า สมการเป้าหมายมีราคารวมเท่ากับ 2,474.17 บาทต่อเมตร และมีรอบค่าตอบที่ 148 รอบ โดย HCA ได้ค้นหาเป้าหมายเป็นรอบการทำงาน ลักษณะเส้นกราฟได้บ่งชี้ถึงเส้นทางการค้นหาผลลัพธ์ที่เหมาะสม ในการออกแบบหน้าตัดคานสะพานคอนกรีตอัดแรงที่เหมาะสม

ผลการออกแบบที่เหมาะสมที่สุดของทั้งสองวิธี (ตารางที่ 12) พบว่า HCA ประหยัดกว่า TM เพราะเมื่อน้อยกว่า ดังนั้นความต่างเพื่อสุทธิของโมเมนต์ดัดร้อยละ 1.17 และ 18.43 ตามลำดับ สำหรับความต่างเพื่อสุทธิของแรงเฉือนร้อยละ 36.17 และ 36.05 ตามลำดับเช่นกัน

รูปที่ 18 การเข้าสู่ค่าตอบที่เหมาะสม HCA ของตัวอย่างทดสอบที่ 3

รายละเอียดของการเสริมเหล็กในหน้าตัดคานของ HCA ของตัวอย่างทดสอบที่ 3 (รูปที่ 22)

รูปที่ 22 การเสริมเหล็กในคานของ HCA ของตัวอย่างทดสอบที่ 3

6. อภิปรายผล

จากผลทดสอบของการออกแบบหน้าตัดคานสะพานคอนกรีตอัดแรงที่เหมาะสมด้วย TM และ HCA ในทั้งสามตัวอย่าง พบว่า ทั้ง TM และ HCA สามารถค้นพบค่าตอบในการออกแบบที่ให้ราคาต่ำสุดได้ใกล้เคียงกัน โดย HCA มีความประหยัดกว่า TM ของทั้งสามตัวอย่างทดสอบ เพราะว่า HCA ค้นหาค่าตอบจากค่าสูงสุด และปรับลดมาต่ำสุด เสมือนเริ่มลงจากเขาเพื่อเข้าสู่หาค่าตอบที่เหมาะสมที่สุด ตามสมการเป้าหมายที่มีราคาต่ำสุด และใช้จำนวนรอบทำงานที่วนซ้ำได้มากขึ้น ซึ่งต่างจาก TM ใช้การคำนวณแบบลองผิดลองถูก หรือจากอัตราส่วนช่วงคานขาด เพียงเพื่อผ่านเงื่อนไขออกแบบและคำนวณแบบวนซ้ำได้น้อยครั้งกว่า HCA

7. บทสรุป

ทั้ง TM และ HCA สามารถใช้ออกแบบหน้าตัดคานสะพานคอนกรีตอัดแรงที่เหมาะสมได้ตามมาตรฐาน แต่ HCA สามารถออกแบบได้ประหยัดกว่า TM ทั้งสามตัวอย่างทดสอบร้อยละ 11.17 14.92 และ 15.00 ตามลำดับ ทั้งนี้ HCA เป็นอิวิริสติก

อัลกอริทึมที่ไม่ซับซ้อน พัฒนาง่าย โดยเลือกหน้าตัดอัตโนมัติ ช่วยให้ประหยัดเวลา ลดความผิดพลาด จึงเป็นอีกทางเลือกของวิศวกรที่ยังขาดประสบการณ์ด้านออกแบบ และให้ความสำคัญกับต้นทุนในการก่อสร้าง ดังนั้น HCA จึงเหมาะกับการนำมาใช้ออกแบบคานสะพานคอนกรีตอัดแรงได้อย่างเหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ห้องวิจัยคอนกรีต และคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ให้การสนับสนุนในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] Moothong N. The evolution of the bridge construction by Prestressed concrete technology, *Department of Science Service*. 2019;68(2019) : 37- 38 Available from: <http://www.siweb1.dss.go.th>journal> [Accessed 16th May 2020].
- [2] Chorwichian V, Chorwichian V. Prestressed concrete fundamental. In: *Reinforced Concrete Design (Strength Design Method: SDM) .* Newthaimitra publishing (1996) Co, Bangkok; 2017.p 507-532
- [3] Akin A, Saka MP. Harmony search algorithm bases optimum detailed design of reinforced plan concrete frames subject to ACI 318 - 05 provisions, *Computers and Structures*. 2015; 147:79–95.
- [4] Aga AAA, Adam FM. Design optimization of Reinforced concrete frames, *Open Journal of Civil Engineering*. 2015;5:34–48.
- [5] Tapown A, Cheerarot R. Optimal parameters and performance of Artificial bee colony algorithm for minimum cost design of reinforced concrete frames, *Engineering Structures*. 2017;151: 802–820.
- [6] Limkamontip W, Anunthanakul N. Using Genetic Algorithm to Design and Optimize Prestressed concrete Beam Bridges. *Civil Engineering*, King Mongkut’ s Institute of Technology North Bangkok. 2005: ISBN 974- 19- 0613- 7. Available from: <https://www.newtdc.thailis.or.th>docview> [Accessed 25th July 2019].
- [7] Banluepuch N, Smithakorn W. Optimum Design of Prestressed Concrete Box Girder Bridges using Particle Swarm Optimization, *The 24th National Convention on Civil Engineering (NCCE24), Civil Engineer’s Contribution to Thailand 4.0⁺*, 10-12 July 2019, Centara Hotel & Convention Centre .Udon Thani, STR052, 2562.p.491–501.
- [8] Esfandiari MJ, Urgessa GS, Sheikholarefin S, Manshadi SHD. Optimum design of 3D reinforced concrete frames using DMPSO Algorithm, *Advances in Engineering Software*. 2018;115:149–160.
- [9] Tapown A, Lamom A, Cheerarot R Optimum Design of Reinforced concrete rectangular column using Hill climbing algorithm. *Research and development journal of the engineering institute of Thailand*. 2555;23(2):28–35.
- [10] AASHTO, *Standard Specifications for Highway Bridges*, Fifteenth Edition, American Association of State Highway and Transportation Officials, Inc., 1992
- [11] The Engineering institute of Thailand, *Standard of prestressed concrete building, Strength Design method, (E.I.T. Standard 1009-34)*. Global graphic Co, Bangkok, 2553.
- [12] Vivithkeyoonvong S. *Design of Prestressed concrete*. Civil Engineering, Kasetsart University, Bangkok, 2555.
- [13] Pearl J. *Heuristic: Intelligent search strategies for computer problem solving*, Addison- Wesley Publishing Co., Reading, 1984.
- [14] *Committee of construction price, Labor account / operation for estimate and calculate price (revised edition) : 2016*, Bangkok, Thailand. Available from: <https://www.yotathai.com> [Accessed 2nd August 2019].